

Milan Šotek: Komédie podle Václava Kimenta Klicpery (disertace hrou)

Zpráva a posudek školitele

Obsah a cíl své disertace a celého doktorského studia vymezuje při veškeré stručnosti adekvátně sám doktorand v úvodu Tezí své disertační práce (s. 2 Tezí). Téma jeho doktorského studia „Mezi velkou činohrou a malými formami“ a náplň odevzdávaných prací vycházely od počátku zcela organicky z Šotkovy tvůrčí praxe dramaturga velkého divadla (Olomouc, Vinohrady, ND) i spolupracovníka Studia Y, (hraného) autora svérázných komedií (viz i knižní vydání prvních tří z nich v malé řadě edice Disk pod názvem *Hry se slovy i tanci*) a kabaretiéra (viz jak jeho úlohu při zakládání a provozu kabaretu Calembour i příspěvek k historii českého kabaretu v knížce *Kabaret Eduarda Basse*, kterou editoval).

Šotkův tvůrčí typ díky tomuto zaměření ideálně vyhovoval oboru doktorského studia založeného na spojení uměleckého a teoretického přístupu při zkoumání divadla a dalších scénických forem a formátů z hlediska dialektického spojení, které ustavuje divadlo v kontextu kultury západu: tj. z hlediska spojení mimu a dramatu, scény a textu, potažmo herectví a dramaturgie chápané také jako spojení elementů, a to teoretického a prakticky tvůrčího při zvláštní pozornosti ke slovu jako fenoménu *scénickému*.

Tento Šotkův tvůrčí typ s dalšími nezbytnými předpoklady umožnil, aby se v průběhu svého studia brzy projevil i pedagogickou účastí v předmětu Základy tvůrčího projevu, který vychází z literárních pokusů studentek/tů k tvořivému osvojení základních pojmů zachycujících problematiku dramaturgie jako praktické i teoretické disci-

plíny. Dnes učí odb. as. Milan Šotek samostatně nejenom tento předmět určený studentkám/tům 1. roč. režie a dramaturgie i teorie a kritiky, ale (kromě účasti v předmětu Teorie a praxe činohry) i studentky/ty 2. roč. herectví (také jako žák doc. Jiřiny Hůrkové) předmět Teorie a praxe scénického slova, který „má posluchačům a posluchačkám poskytnout hlubší vhled do problematiky slova na jevišti na té úrovni, kde se teorie a praxe herectví stýká s obecnou poetikou, sémantika s prozodií a slovní jednání s obecnými principy slovního a slovesného vyjadřování“.

Už tento výčet snad dostatečně charakterizuje průběh doktorského studia Milana Šotka, který v jeho případě mohl reálně naplňovat ideální, ne-li idealistickou (ale – jak vzhledem k výsledkům některých absolventů i absolventek doktorského studia oboru Scénická tvorba a teorie scénické tvorby můžeme tvrdit – přece jen ne zcela nereálnou) představu: představu doktorského studia v uměleckém oboru jako příležitosti k porozumění vlastnímu talentu z hlediska jeho možností, k porozumění, které na základě pouhého jeho praktického využívání není možné. Je jasné, že v takovém případě jde i o naplnění představy doktorského studia jako příspěvku k opět hlubší identifikaci a rozvoji daného oboru.

Takovým příspěvkem by měla být samozřejmě zejména disertační práce. Dá se myslím s nejlepším svědomím říct, že Šotkova práce takový příspěvek představuje, a to i v těch místech, kde jistou problematiku spíš otevírá než „řeší“. Je podle mého názoru cenná samozřejmě tím, že ji otevírá nejen pro svého autora, ale dá se říct, že by ji neotevřela tímto způsobem, kdyby to Milan Šotek neučinil nejdřív pro sebe.

To je dáno samotným přístupem k látce, který umožnila činohra ND tím, že Šotka – pochopitelně v souhlasu s jeho vlastním riskantním rozhodnutím – pověřila úkolem napsat hru, která by na jeviště Stavovského divadla opět přivedla Václava Klimenta Klicpera – ovšem tak, že se tu bude vycházet nikoli přímo z jednoho z jeho komediálních textů, ale ze způsobu, ze kterého Klicpera vycházel při jejich tvorbě; že tedy půjde o hru, která představí nikoli nějakou jeho komedii, ale *komediografii*: samozřejmě tak, aby z toho vyšla komediální inscenace s příslušným účinkem. Nesnadný úkol se Šotkovi – jak dokazuje místo výsledné komedie v repertoáru ND a její ohlas u publika – podařilo splnit.

Důkladné studium Klicperova komediálního díla ve všech jeho polohách přitom Šotkovi umožnilo napsat teoretickou práci adekvátní titulu *Komedie podle Václava Klimenta Klicpery*: tj. analyzovat jistý typ komediografie, který je sice autorsky specifický, ale přitom natolik spojený s tradicí evropské komediografie, že je na základě rozboru Klicperových postupů možné docházet k obecnějším závěrům týkajícím se jisté tradice této evropské komediografie. Podle mého názoru úspěšný, tj. především podnětný výsledek umožnily především dva předpoklady:

Za první okolnost, že při analýze Klicperova díla šlo o odkrývání způsobu „jak je to uděláno“ s ohledem na praktický úkol, tj. samotná analýza představovala z jistého hlediska už jistý způsob psaní komedie. Šotkova disertace je tak i příspěvkem k rozvíjení takového způsobu zkoumání umění, které je spojeno s uměleckou aktivitou samotnou: to je samozřejmě pro obor doktorského studia, který chce (aspoň také) programově spojovat výzkum umění s uměleckou tvorbou samotnou, velmi důležité. Aby bylo něco takového možné, je ovšem třeba, aby ten, kdo si takový způsob zvolil, disponoval jak

schopností teoretické (intelektuální, racionální, ale ovšem nikoli racionalistické) analýzy i umělecky tvůrčí imaginací, tj. schopností spojovat aktivitu levé i pravé hemisféry na příslušné úrovni. Disertace dokazuje, že právě toho je Milan Šotek schopen – a to není schopnost, která by se vyskytovala příliš často.

Druhý předpoklad je založený opět na spojení. Tentokrát jde o spojení značné sumy teoretických a historických znalostí s živou – nejdřív diváckou a pak autorskou – účastí na rozvoji české komedie se základem v mimu: Obdiv k jisté linii české komedie, který měl samozřejmě od začátku kořeny v druhu talentu, mohl v Šotkově případě vést od divácké účasti až k autorské a režijní aktivitě ve studiu Y. Pokud jde o příslušnou sumu teoretických a historických znalostí, týkají se nejen odborných aspektů, tj. aspektů souvisejících s teorií a historií dramatu v rámci vývoje divadelního scénování, ale i aspektů – řekněme – „antropologických“, což vyžaduje látka, která je neoddělitelná od toho, co lze podle Bachtina nazvat smíchovou kulturou.

Tak mohl Milan Šotek uvidět Klicperovu komediografii v širších souvislostech jisté kulturní tradice i v podrobnostech odborných postupů, kterými se zatím nikdo nezabýval, a to se zvláštním smyslem dnes dosti vzácným, tj. se smyslem pro scénické, tj. znějící slovo. Tak také naplnil ten požadavek na disertační práci, který ji spojuje se samostatným výzkumem vedoucím k původním výsledkům.

Práci doporučuji k obhajobě.

Prof. Jaroslav Vostrý

1. prosince 2017